

Leszek Bocheński

Moje samodzielne poruszanie się po mieście

Co osoba z niepełnosprawnością intelektualną powinna wiedzieć o komunikacji publicznej

Polskie Stowarzyszenie
na rzecz Osób
z Niepełnosprawnością
Intelektualną

Biblioteka self-adwokata

© Copyright by PSONI, 2021

ISBN 978-83-65060-70-9

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną
ul. Głogowa 2b, 02-639 Warszawa
tel. 22 848 82 60, 22 646 03 14,
zg@psoni.org.pl
redakcja@psoni.org.pl
www.psoni.org.pl

Projekt graficzny serii i rysunki: Elżbieta Grądział
Konsultacja dostępności tekstu: Łukasz Kołodziejczyk
Redakcja: Barbara Ewa Abramowska
Nakład: 3000 egz.

Publikacja jest dofinansowana ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

Leszek Bocheński

Moje samodzielne poruszanie się po mieście

Co osoba z niepełnosprawnością intelektualną
powinna wiedzieć o komunikacji publicznej

Warszawa 2021

Spis treści

Co to jest komunikacja publiczna	3
Rozkład jazdy	4
Jak odczytywać rozkład jazdy	6
Bilety	11
Rodzaje biletów	13
Bilety jednorazowe	13
Bilety czasowe	14
Bilety okresowe	14
Ulgi	16
Gdzie kupować bilety	19

Co to jest komunikacja publiczna

Komunikacja publiczna to przewóz osób na określonych trasach. Przewóz może odbywać się za pomocą różnych pojazdów:

- autobusów
- tramwajów
- pociągów, w tym pociągów metra w Warszawie.

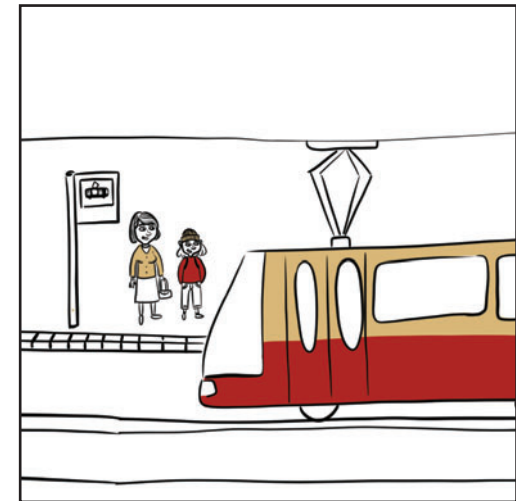
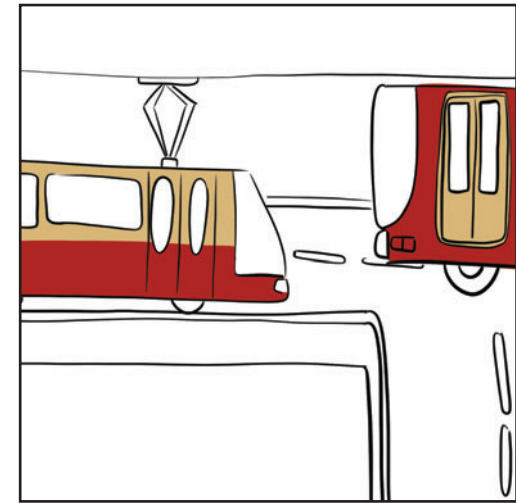
Na te pojazdy mówi się też **środki transportu**.

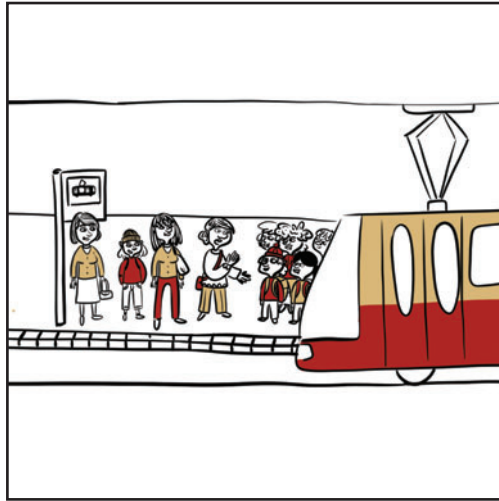
Słowa **publiczna**, **publiczny** oznaczają że coś jest dla wszystkich. Wszyscy mogą z tego korzystać.

Pojazdy komunikacji publicznej jeżdżą zawsze po tych samych trasach.

To znaczy zaczynają na określonym przystanku i kończą zawsze na innym określonym przystanku.

Po drodze zatrzymują się zawsze na tych samych przystankach. Z przystanków odjeżdżają o tych samych porach.

Komunikacja publiczna jest tylko w dużych miastach.
Mieszka w nich bardzo dużo ludzi.
Często pracują lub uczą się daleko od swojego domu.
Do pracy lub do szkoły muszą dojeżdżać.
Z komunikacji publicznej korzystają też goście i turyści.
Ci co przyjechali do miasta na krótko. Na przykład na wycieczkę.

Rozkład jazdy

Przed podróżą komunikacją publiczną musisz poznać rozkłady jazdy.

Rozkład jazdy to tabelka z informacjami:

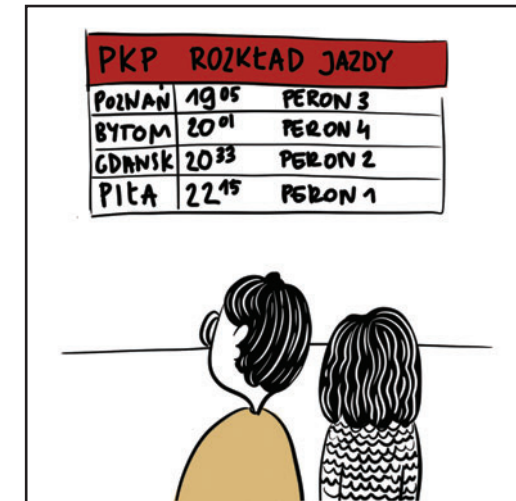
- po jakiej trasie jeździ pojazd, czyli skąd i dokąd jedzie
- o której godzinie odjeżdża z przystanku początkowego
- gdzie po drodze się zatrzymuje
- o której godzinie zatrzymuje się na każdym przystanku.

Rozkłady jazdy zawsze można znaleźć w miejscach z których odjeżdżają pojazdy.

To znaczy na:

- dworcach autobusowych i kolejowych
- pętlach tramwajowych
- przystankach.

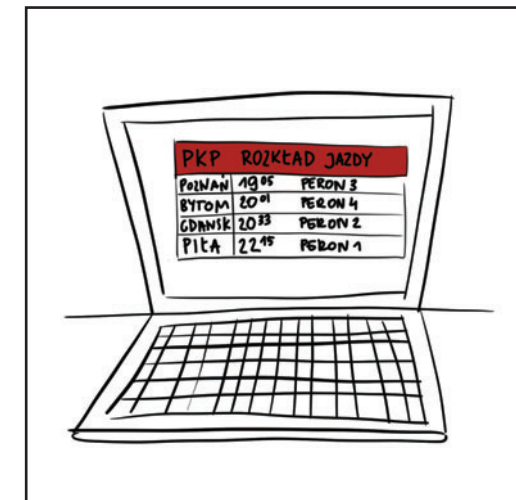
Rozkłady jazdy można też znaleźć w Internecie.

Znajdują się one na stronach przewoźników.

Przewoźnik jest właścicielem pojazdów.

Przewoźnik zatrudnia:

- kierowców autobusów
- motorniczych tramwajów
- maszynistów pociągów.

14

Przystanek: Park Wilsona
Kierunek: Górczyn

DNI ROBOCZE
Workdays

4	58
5	13 28 42 57
6	12 27 42 52
7	02 12 22 32 42 52
8	02 12 22 32 42 52
9	02 12 25 29 ^G 37 49
10	01 13 25 37 49
11	01 13 25 37 49
12	01 13 25 37 49
13	01 13 25 37 49
14	01 12 22 32 42 52
15	02 12 22 32 42 52
16	02 12 22 32 42 52
17	02 12 22 32 42 52
18	02 12 22 32 42 51
19	11 16 ^G 31 51
20	11 31 51
21	11 31 51
22	11 31 51
23	01 ^F 15 ^G

Linia tramwajowa
PRZYSTANKI stopy strefa A
Os. Sobieskiego
Szymanowskiego
Kurpińskiego
Lechicka Poznań
Plaza
Aleje Solidarności
Słowiańska
Most Teatralny
Rondo Kaponiera
Dworzec Zachodni
00^F 0. Park Wilsona
02^F 1. Rynek Lazarski
04^F 2. Ołogowska/
Hetmańska
06^F 3. Krauthofera
08^F 4. Sielska
09^F 5. Górczyn

Tolerancja przystankowa 1 min. odliczana 3 min.

Jak odczytać rozkład jazdy

Rozkład jazdy ma formę tabelki.

Po lewej stronie są nazwy przystanków, na których po kolei zatrzymuje się pojazd.

Po prawej stronie są godziny i minuty odjazdów pojazdu z każdego przystanku.

14

Przystanek: Park Wilsona
Kierunek: Górczyn

DNI ROBOCZE
Workdays

4	58
5	13 28 42 57
6	12 27 42 52
7	02 12 22 32 42 52
8	02 12 22 32 42 52
9	02 12 25 29 ^G 37 49
10	01 13 25 37 49
11	01 13 25 37 49
12	01 13 25 37 49
13	01 13 25 37 49
14	01 12 22 32 42 52
15	02 12 22 32 42 52
16	02 12 22 32 42 52
17	02 12 22 32 42 52

Linia tramwajowa
PRZYSTANKI stopy strefa A
Os. Sobieskiego
Szymanowskiego
Kurpińskiego
Lechicka Poznań
Plaza
Aleje Solidarności
Słowiańska
Most Teatralny
Rondo Kaponiera
Dworzec Zachodni
00^F 0. Park Wilsona
02^F 1. Rynek Lazarski
04^F 2. Ołogowska/
Hetmańska
06^F 3. Krauthofera
08^F 4. Sielska
09^F 5. Górczyn

Musisz znać nazwę przystanku z którego chcesz odjechać.

Trzeba wyszukać tę nazwę na liście przystanków.

Czyli po lewej stronie rozkładu jazdy.

Obok nazwy przystanku możesz odczytać godzinę odjazdu.

Znajdziesz ją z prawej strony rozkładu.

Rozkłady jazdy możesz też sprawdzić w Internecie.

Na stronach internetowych w komputerze

lub w aplikacjach mobilnych na swoim smartfonie.

Aplikacje mobilne to strony internetowe w wersji na telefon.

Rozkłady jazdy są na stronach lokalnych przewoźników.

Lokalny przewoźnik to firma która przewozi ludzi na jakimś terenie.

Lokalnym przewoźnikiem mogą być:

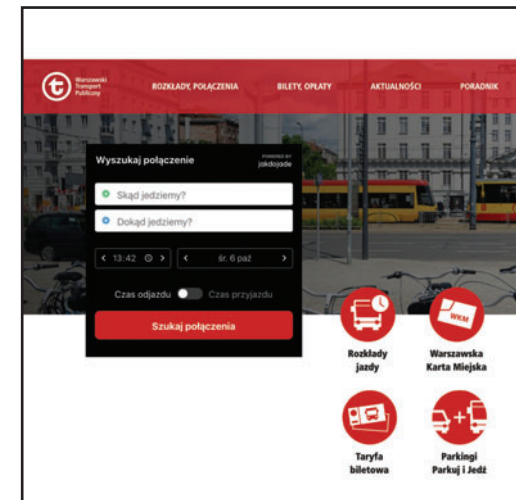
- Miejskie Zakłady Komunikacji
- przedsiębiorstwa autobusowe lub tramwajowe
- pociągi regionalne danego województwa.

Na przykład Koleje Małopolskie lub Koleje Śląskie.

W Warszawie jest specjalna strona z rozkładami jazdy.

Nazywa się www.wtp.waw.pl

WTP to skrót nazwy **Warszawski Transport Publiczny**.

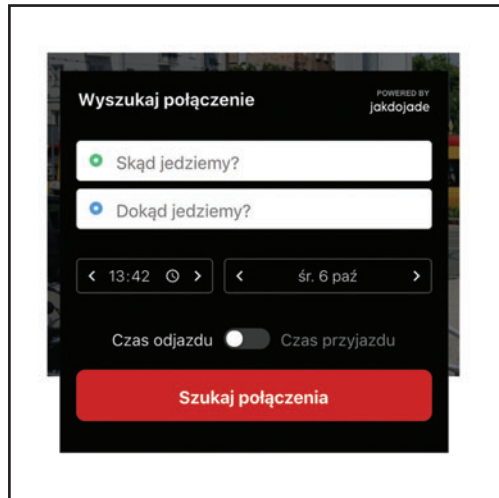

W największych miastach rozkłady jazdy autobusów i tramwajów można znaleźć na stronach:

- ZTM czyli Zarządu Transportu Miejskiego
- MPK czyli Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego z dopisaną nazwą miasta.

Na przykład: **ztm kielce**, **ztm poznan**, **mpk wroc**.

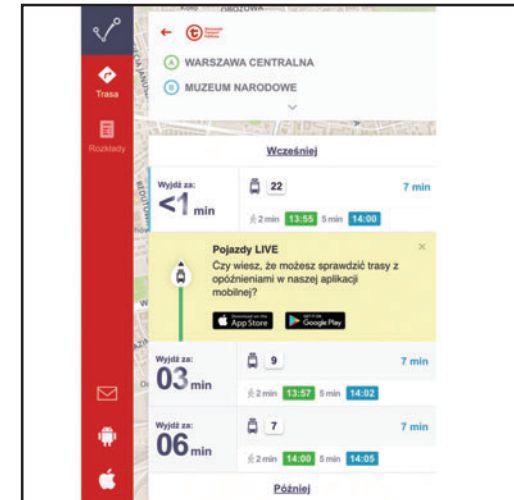
Na każdej z tych stron znajduje się wyszukiwarka połączeń. Wyszukiwarka pomoże Ci znaleźć odpowiedni środek transportu. Stąd dowiesz się o której godzinie odjeżdża pojazd, którym chcesz jechać.

Wystarczy, że wpiszesz w odpowiednie paski wyszukiwarki **skąd i dokąd** chcesz pojechać. Czyli **start i koniec** podróży. Zaznaczasz dzień i godzinę podróży.

Wyszukiwarka podpowie Ci:

- jakim środkiem transportu powinieneś jechać
- o której godzinie pojazd odjeżdża.

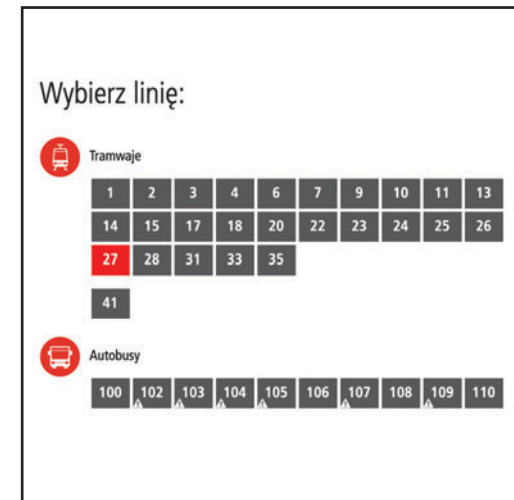

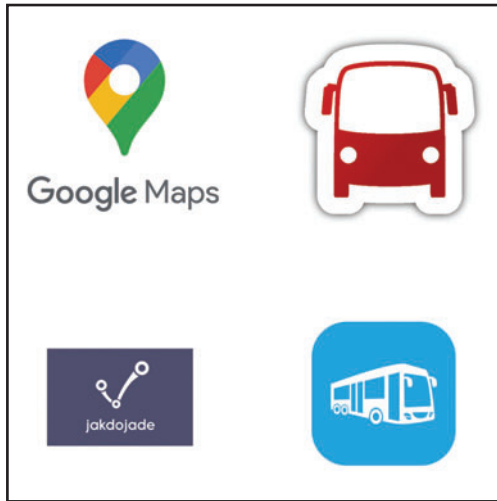
Jeśli znasz numer linii którą chcesz jechać, kliknij przycisk na stronie z tym numerem.

Otworzy się rozkład jazdy danej linii.

Tam przeczytasz o których godzinach odjeżdżają pojazdy.

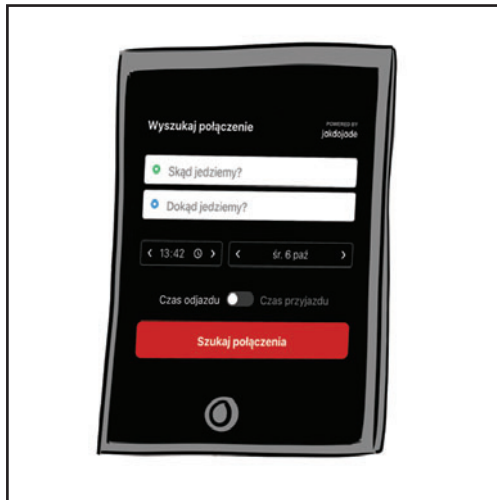
Przeczytasz też o której zatrzymują się na przystankach.

Możesz również skorzystać z rozkładów jazdy w aplikacjach mobilnych.

Na Twoim smartfonie mogą działać takie aplikacje jak: googlemaps, jakdojade.pl, transportoid, mobilempk.

Aplikacje mobilne działają podobnie jak strony internetowe. Tutaj również możesz szukać połączeń przez wyszukiwarkę. Możesz też sprawdzić rozkład jazdy konkretnej linii. Kliknij w przycisk z numerem autobusu lub tramwaju.

Możesz mieć problemy z samodzielnym obsługiwaniem stron internetowych i aplikacji mobilnych.
Poproś o pomoc kogoś zaufanego.

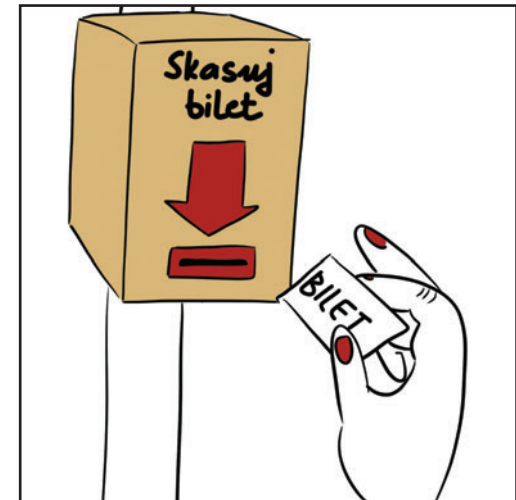
Bilety

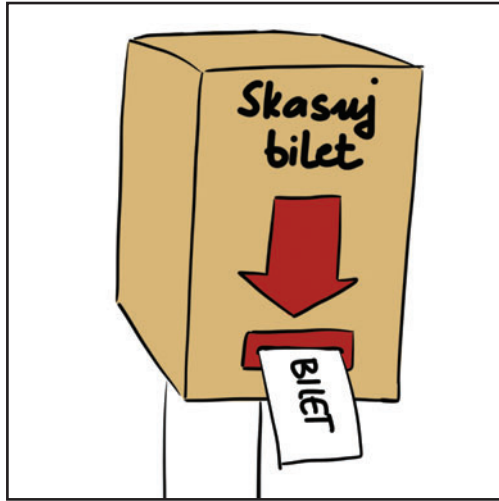
Żeby podróżować transportem publicznym musisz mieć ważny bilet.

Pamiętaj! Nie wystarczy kupić bilet.

Bilet musisz skasować na samym początku podróży.

Wtedy dopiero opłacisz swoją podróż.

Bilety najłatwiej skasować w kasowniku.
Kasowniki są wewnątrz pojazdu.
Należy wsunąć bilet w odpowiednie miejsce
i kasownik skasuje go automatycznie.

W niektórych pojazdach nie ma kasowników.
Tak jest często w pociągach.
Tam bilety kasuje konduktor.
Konduktor sprawdza czy każdy pasażer ma ważny bilet.

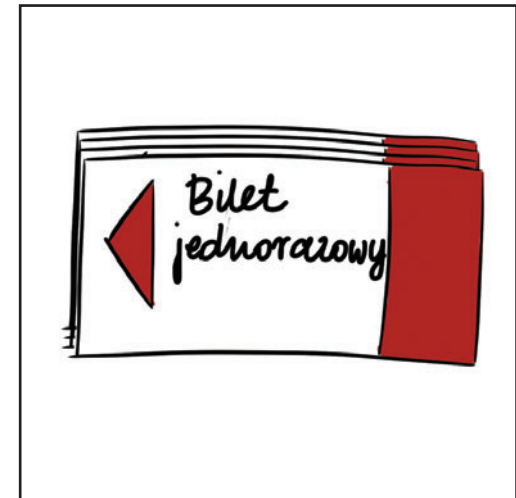

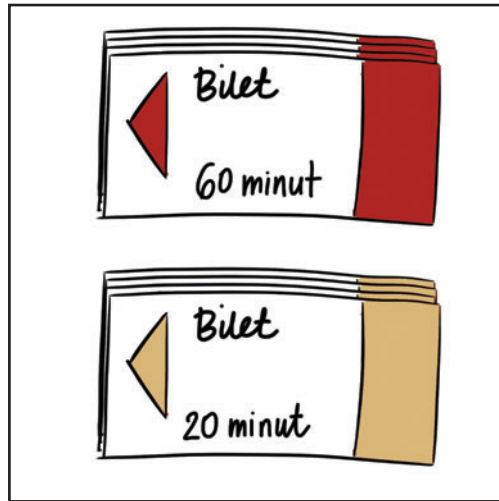
Pamiętaj!
W trakcie podróży musisz zawsze mieć przy sobie ważny skasowany bilet.
Za brak biletu trzeba zapłacić karę.

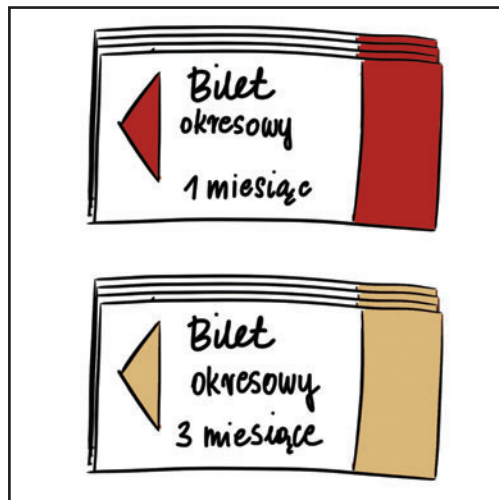
Rodzaje biletów

Z **biletem jednorazowym** możesz przejechać tylko raz.
Z jednego miejsca do innego.
Taką podróż możesz odbyć tylko jednym pojazdem.
Bez przesiadek.

Z **biletem czasowym** możesz podróżować przez określony czas. Na przykład 20 minut lub 60 minut czyli godzinę. Z biletem czasowym możesz przesiadać się wiele razy. Pod warunkiem że nie przekroczysz czasu ważności biletu.

Z **biletem okresowym** możesz jeździć przez dłuższy czas. Na przykład tydzień, miesiąc albo 3 miesiące. Takie bilety mogą obowiązywać:

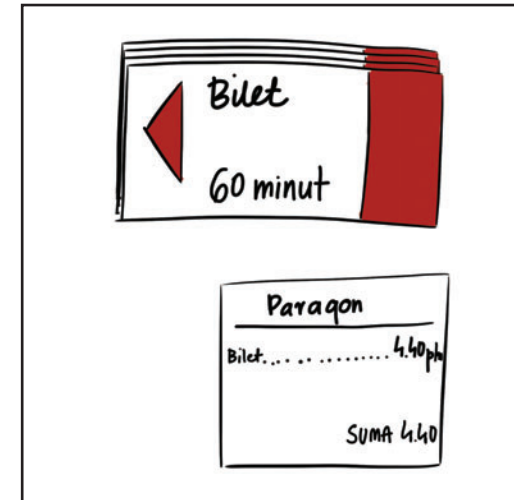
- tylko na jednej trasie
- na wszystkich trasach istniejących na danym terenie.

Bilet okresowy trzeba skasować tylko raz, przed pierwszym przejazdem.

Większość biletów sprzedawana jest w formie papierowej. Są to kartoniki lub paragony. Takie jakie dostajemy w sklepie po zakupach przy kasie.

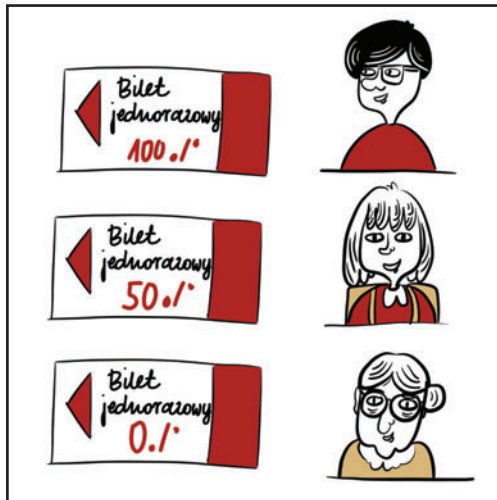

Bilety okresowe mogą być zapisane na karcie magnetycznej. Jest to taka karta jak karta do bankomatu. Nazywa się **kartą miejską** lub **kartą aglomeracyjną**. Z taką kartą możesz jeździć na terenie całego miasta lub miasta i sąsiednich miejscowości.

Karty miejskie często wystawiane są dla konkretnej osoby. Na karcie jest zdjęcie tej osoby. Wtedy tylko ona może posługiwać się tą kartą.

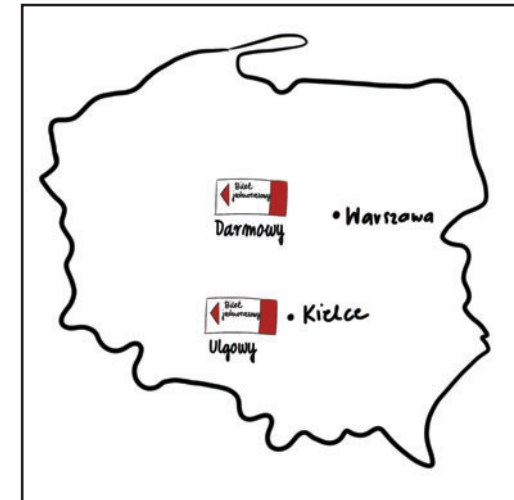
Ulgi

Nie zawsze musisz płacić pełną cenę za bilet. Osobom z niepełnosprawnościami często przysługują ulgi. Wtedy bilet kosztuje na przykład pół ceny normalnego biletu. Część osób z niepełnosprawnościami może jeździć komunikacją miejską za darmo. Za darmo też jeżdżą wtedy ich opiekunowie.

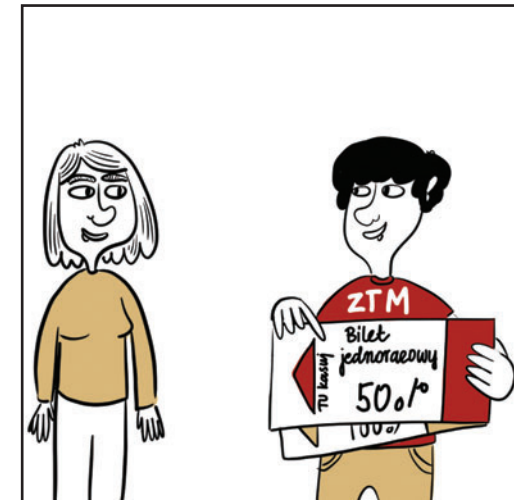
O tym kto ma prawo do ulg, decydują odpowiednie przepisy. Każde miasto samo decyduje kto ma prawo jeździć za pół ceny, a kto za darmo.

Na przykład w Warszawie osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym mogą jeździć za darmo. Te same osoby w Kielcach muszą płacić pół ceny biletu.

Jeśli chcesz dowiedzieć się jakie przepisy są w Twoim mieście, możesz:

- sprawdzić to na stronie internetowej lokalnego przewoźnika
- zapytać na dworcu autobusowym lub kolejowym
- zapytać o to w placówce, do której chodzisz
- poprosić zaufaną osobę, żeby pomogła Ci znaleźć informację.

Osoby którym przysługuje ulga muszą zawsze podczas podróży mieć przy sobie:

- orzeczenie o niepełnosprawności
- albo legitymację osoby niepełnosprawnej.

Gdzie kupować bilety

Jeśli wyjeżdżasz z dworca autobusowego lub kolejowego, możesz swój bilet kupić w kasie.

Nie musisz wtedy wiedzieć jaki bilet trzeba kupić.

Wystarczy powiedzieć gdzie chcesz jechać i kiedy, a kasjer będzie wiedział jaki bilet Ci sprzedać.

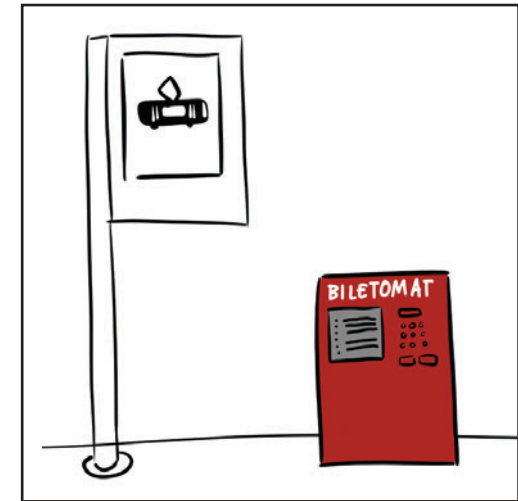

Na dworcach, przystankach, w autobusach i tramwajach często zamontowane są biletomaty.

W **biletomatach** możesz samodzielnie kupić bilet.

Biletomaty są różne.

Musisz najpierw przeczytać na nich co trzeba robić po kolei.

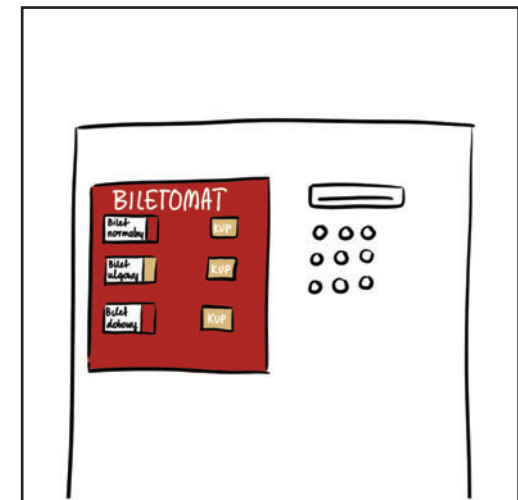
Najczęściej biletomaty mają ekran dotykowy.

Musisz wcisnąć na ekranie odpowiedni przycisk:

- z biletom jakiego chcesz kupić
- albo z nazwą przystanku do którego jedziesz.

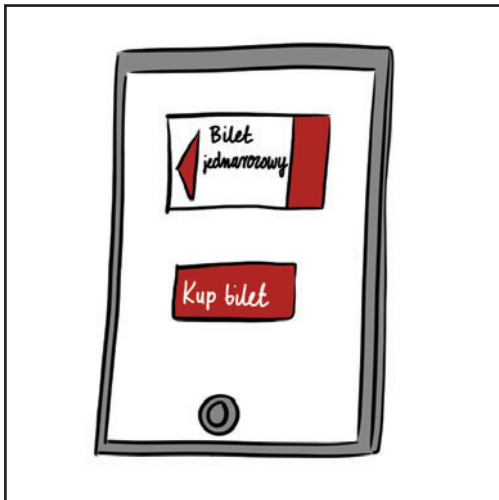
Po zapłaceniu odpowiedniej kwoty, biletomat wyda Ci bilet.

W biletomatach można płacić gotówką lub kartą płatniczą.

Czasami bilet może Ci też sprzedać kierowca albo konduktor w Twoim pojeździe.
Wtedy trzeba mieć przy sobie odliczoną sumę pieniędzy.
Czyli dokładnie tyle pieniędzy ile bilet kosztuje.

Jeśli dobrze posługujesz się swoim smartfonem, możesz zainstalować na nim jedną z aplikacji płatniczych. Przez aplikację również kupisz bilety komunikacji miejskiej. Te aplikacje to na przykład **SkyCash**, **moBilet**, **mPay**, **Jakdojade**.

W serii **Biblioteka self-advokata** dotychczas ukazały się:

Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną

jest organizacją pożytku publicznego

MISJĄ PSONI jest:

- dbanie o godność i szczęście osób z niepełnosprawnością intelektualną, ich równoprawne miejsce w rodzinie i w społeczeństwie,
- wspieranie rodzin osób z niepełnosprawnością intelektualną we wszystkich obszarach życia i sytuacjach, a zwłaszcza w ich gotowości niesienia pomocy innym.

CELEM PSONI jest działanie na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym, działanie na rzecz ochrony ich zdrowia oraz wspieranie ich rodzin.

STATYSTYKA:

- 118 Kół terenowych,
- 11 tysięcy członków (rodzice, osoby z niepełnosprawnością intelektualną, przyjaciele),
- ponad 400 placówek i stałych form wsparcia dla ponad 30 tysięcy dzieci i dorosłych.

PSONI prowadzi:

- placówki i projekty z zakresu rehabilitacji, terapii, edukacji, w tym ustawicznej, aktywizacji zawodowej oraz opiekuńcze,
- wspieranie ruchu self-adwokatów, rzeczników własnych spraw,
- chronione i wspomagane mieszkania grupowe,
- organizację spędzania wolnego czasu (m.in. kluby, zespoły artystyczne, sportowe, turystyczne),
- indywidualne wspieranie w niezależnym życiu,
- wspieranie i pomoc rodzinom,
- działalność wydawniczą, m.in. wydaje kwartalnik „Społeczeństwo dla Wszystkich”.

PSONI współpracuje z instytucjami i organizacjami:

- w tworzeniu nowego prawa,
- w dążeniu do zmiany wizerunku osoby z niepełnosprawnością intelektualną i postaw społecznych,
- w rozwijaniu więzi społecznych, ułatwiających umacnianie się społeczeństwa dla wszystkich, czyli włączanie osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- w popularyzowaniu wyników badań naukowych i doświadczeń innych krajów,
- w kształceniu profesjonalnych kadr,
- w umacnianiu organizacji pozarządowych.